

УДК: 377.3.015.31:7

*Ніна Гомеля,
м. Київ*

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті визначаються найважливіші функції естетичної культури особистості, закономірності розвитку її структурних компонентів. Означено напрями оптимізації процесу формування естетичної культури майбутніх педагогів. Проаналізовано умови формування естетичної культури у навчально-виховному процесі. Автором визначено елементи художньо-естетичної складової, націленої на формування духовності особистості, визначено розвивальну культуротворчу домінуючу школу загалом. Зроблено акцент на ролі поєднання емоційної привабливості комп'ютерної гри й аудіовізуальних, інформаційних можливостей обчислювальної техніки, які мають потужний потенціал для формування естетичної культури майбутніх педагогів.

Ключові слова: естетична культура, структурні компоненти естетичної культури, інформаційно-комунікаційні технології, особистість, майбутній педагог.

Постановка проблеми. Глобалізація як провідна ознака сучасності та соціокультурні процеси в Україні, що формуються на ґрунті багатовікових вітчизняних традицій і в загальному контексті європейської та світової інтеграції з орієнтацією на

загальнолюдські фундаментальні демократичні цінності громадянського суспільства, зумовлюють необхідність переосмислення концептуальних засад використання інформаційно-комунікаційних технологій на підґрунті естетичного виховання майбутніх педагогів. Нові тенденції розвитку культури інформаційного суспільства, пов'язані з глобальним поширенням мас-медіа, не можуть не впливати на систему освіти та виховання, яка в усі часи гнучко реагувала на соціокультурні умови і потреби. Естетичне ставлення майбутніх педагогів до світу, до різних видів мистецтва формується переважно під впливом стихійних факторів соціального оточення, зокрема засобів масової інформації, особливо телебачення. Дисципліни художньо-естетичного циклу – культурологія – посідають занадто скромне місце в системі підготовки майбутніх педагогів. Тому педагогічна освіта у відриві від усієї позанавчальної виховної діяльності закладів освіти об'єктивно не може реалізувати необхідний комплекс культуротворчих функцій, притаманних мистецтву [1].

З прийняттям «Національної доктрини розвитку освіти України в XXI столітті» та «Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа)» розпочинається новий етап трансформації українського шкільництва, інтегрування його у світову освітню систему. Ці стратегічні державні документи визначають основні цілі, пріоритети, умови, очікувані результати та інші найважливіші положення розвитку освіти в Україні на найближчі десятиліття. В них зроблено акцент на ролі національного й громадянського виховання, зокрема його художньо-естетичної складової, націленої на формування духовності особистості, визначено розвивальну культуротворчу домінанту школи загалом. Тому сьогодні набуває все більшого визнання розуміння того, що реальність світу створюється багатьма голосами культур із власними дискурсами. Для нового ймовірного стилю мислення характерне прийняття культурної різноманітності, «консенсусної або соціальної раціональності», яка виникає в результаті обговорення різноманітних ідей, альтернативних суджень, варіативних перспектив. Мистецька спадщина, акумулюючи емоційно-естетичний досвід поколінь, втілює і передає ціннісне ставлення до світу крізь призму етнонаціональної специфіки, тому вона є

ефективним засобом виховання моральності, патріотичних почуттів, громадянської позиції. Цінності мистецтва важливі також із огляду на сучасне існування дітей і молоді в полікультурному просторі. Завдяки універсальності художньо-образної мови, вони передають зрозумілу для різних народів смислову інформацію, дають змогу особистості вступати в невербальний діалог із різними культурами минулого й сучасності, розуміти інших і розширювати у такий спосіб свій власний духовний світ, його унікальність і самобутність.

Отже, сучасні педагогічні навчальні заклади мають стати осередками виховання справжньої духовності, плекання творчої особистості, виховання людини, що характеризується високою емоційно-естетичною культурою, а художньо-естетичне виховання, на наше переконання, потрібно розглядати не лише як процес набуття художніх знань і вмій, а, насамперед, як універсальний засіб особистісного розвитку майбутніх педагогів на основі виявлення індивідуальних здібностей, різнобічних естетичних потреб та інтересів.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми художньо-естетичного виховання і його зв'язку з формуванням життєвого досвіду особистості, у якому провідну роль виконує освітня система, розглядалися у працях філософів (І. Зязюн, М. Каган, І. Кант, В. Разумний, Ф. Шіллер), фахівців творчих професій і мистецтвознавців (Л. Волошин, О. Дацко, Є. Лазарев, Н. Сбітнева, Р. Шмагало), психологів (Г. Балл, В. Рибалка, В. Роменець), педагогів (Т. Андрущенко, І. Бех, М. Лещенко, О. Отич, О. Рудницька), фахівців технічного профілю (О. Магницький, В. Пірайнен, О. Половінкін). Проте роль естетичної освіти в розвитку художньо-технічної творчості майбутніх педагогів професійного навчання недостатньо розглянута в теорії та методиці професійної освіти, що й зумовило вибір теми дослідження.

Мета статті – розглянути основні засади формування художньо-естетичного досвіду майбутніх педагогів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до «Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах» (автор Л. Масол, 2004) основними

завданнями є: розширення і збагачення емоційно-естетичного і художньо-естетичного досвіду, формування культури почуттів, універсальних якостей творчої особистості; розвиток загальних і художніх здібностей, художньо-образного мислення; виховання в учнів естетичного ставлення до дійсності, мистецтва, природного і предметного середовища, сучасної техніки, засобів масової інформації; виховання художніх інтересів, смаків, морально-естетичних ідеалів; формування системи знань та уявлень про сутність, види і жанри мистецтва, особливості художньо-образної мови різних видів мистецтв; опанування художніх вмінь і навичок, навичок художньої самоосвіти та самовиховання; формування потреб у художньо-творчій самореалізації та духовно-естетичному самовдосконаленні відповідно до індивідуальних можливостей і вікових етапів розвитку; готовності використовувати отриманий досвід у самостійній діяльності згідно з універсальними загальнолюдськими естетичними цінностями та власними духовно-світоглядними позиціями; формування художньої компетентності [1]. Ці завдання не менш актуальні і для професійно-технічної освіти, зокрема для майбутніх педагогів професійного навчання.

Як зазначає В. Разумний, естетична освіта здійснюється через регульовану, багатопланову, але цілісну сукупність дій (інтелектуальних, ігрових, предметно-творчих, художньо-образних), у результаті яких реалізується педагогічний процес за універсальною формулою «потреба – переживання – дія». У цьому процесі домінантою є художньо-образні дії, які в широкому значенні розуміють як мистецтво, яке може бути присутнім і в трудових вміннях і навичках, і в будь-яких видах праці (наприклад, спорту) [3, с. 12-13]. Учений називає педагогіку естетичної освіти художньою педагогікою, зазначаючи, що вона вирішує два завдання: «збереження великих і плідних традицій художньої педагогіки як зафіксованих, так і цілком фольклорних, а також збагачення їх новим, унікальним і невідомим раніше естетичним досвідом інформаційної цивілізації, що означає лавиноподібне залучення все нових і нових мільярдів представників роду людського до емоційного аспекту духовної культури та одночасне колосальне зростання практичного значення цього

аспекту, неспіврозмірне з усім тим, що людство знало раніше» [3, с. 13]. У надрах цієї педагогіки ще на зорі історії людства зародилась і विकристалізувалась бінарна художня педагогіка, яка будувалася на відношенні «майстер – підмайстер (учень)», коли передавався емоційний досвід від людини до людини. Її розквіт припав на період цехової організації різних ремесел, але, як показує історичний досвід, ця традиція триває й дотепер, тільки вже називається по-різному: майстер-клас, стажування в майстра, навчання в школі майстра тощо.

Цікавим є досвід зарубіжних країн у підходах до визначення освітньо-виховного статусу мистецьких дисциплін, їх короткий огляд і порівняння дають змогу виділити оригінальні риси національних систем і загальні тенденції [4].

У Німеччині середня освіта здобувається в таких типах навчальних закладів: основна школа, реальна школа і гімназія. Навчальним планом основної школи передбачено вивчення предметів «Музика» та «Художнє виховання» у 5–6-х класах по 2 год. на тиждень, в інших – предмет «Музика» залишається обов'язковим (1 год. на тиждень), а «Художнє виховання» входить до складу обов'язково-вибіркових предметів (2 год. на тиждень).

В англomовних країнах поширення набули різноманітні інтегровані курси з естетичним компонентом. Естетизація педагогічного процесу в школах англomовних країн – США, Канаді, Великій Британії – здійснюється за технологією створення естетичного поля і передбачає чотири основні шляхи реалізації програми «Виховання мистецтвом»:

– розробка інтегративного курсу (об'єднання образотворчого, музичного, хореографічного, драматичного мистецтва), на викладання якого відводиться шоста частина щоденного навантаження: застосовується «групове викладання», тобто співробітництво викладачів мистецтвознавчого циклу;

– доповнення змісту кожної навчальної дисципліни естетичним компонентом («естетика мовлення», «естетика математики», «естетика природознавства» тощо) і водночас диференційоване вивчення предметів мистецтвознавчого циклу;

– періодичне проведення тематичних занять-блоків, де окремі мистецтвознавчі та загальноосвітні дисципліни інтегруються навколо спільних для них понять;

– викладання мистецтва як базової основи загальної освіти («Образотворче мистецтво і математика», «Музика і фізика», «Хореографія і література» тощо).

У скандинавських країнах – Швеції, Данії, Норвегії, Фінляндії – розповсюдження набуло варіативне навчання: школи мають значну свободу вибору при складанні навчальних планів і програм із різних предметів, які обирають педагогічні колективи та адміністрація навчальних закладів. Наприклад, музика викладається впродовж 9–10-ти років як обов’язковий предмет по 1–2 год. щотижня у молодших і середніх класах і по 1 год. в старших класах (окрім середніх шкіл Норвегії). Водночас заклади, які мають відповідні умови, організують різноманітні заняття з мистецтва (гра на музичних інструментах, хоровий спів, оркестр, естрадні ансамблі, ритміка тощо). У Швеції в початковій школі практикується інтегроване навчання, у середній – викладається предмет «Мистецтво» (по 3–4 год. на тиждень), який охоплює широке коло художніх явищ. Різноманітні творчі контакти існують між загальною та спеціальною мистецькою освітою.

Згідно з освітньою реформою в Латвії мистецька загальна освіта набула досить вагомого значення як фактор розвитку емоційної сфери та художньо-творчого самовираження особистості. Предмети «Музика» (спів, гра на інструментах, сприймання музики), «Візуальне мистецтво» (малювання, ліплення) і «Література» (з елементами театру) складають єдиний цикл, який викладається протягом усіх 9-ти років навчання в початковій та основній школах. На музику та візуальне мистецтво виділено сукупно 4 години на тиждень (по дві години на кожний предмет).

У Японії, де в державних школах діють єдині програми і де завжди приділялася значна увага естетичним чинникам освіти, кількість навчального часу на художньо-естетичний компонент (разом із літературним) доходить до 50%. Музика вивчається тричі на тиждень у 1-му класі, двічі – у 2–8-х класах, один раз на тиждень у 9-му класі. Майже всі школи створюють хорові колективи. Існує своєрідна практика організації великих зведених

оркестрів юних скрипалів. Опанування образотворчого мистецтва ґрунтується на поєднанні національних традицій із вивченням світової художньої спадщини.

Таким чином, навіть побіжний компаративний аналіз змісту художньо-естетичної освіти і виховання в різних країнах дає підстави для висновків щодо провідних світових тенденцій у цій галузі, до яких, на нашу думку, належать: підвищення ролі та статусу мистецтва в навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів; вивчення різних видів мистецтв (поліхудожня освіта й виховання), орієнтація на створення інтегративних курсів, особливо у молодших класах школи; охоплення художньо-естетичним вихованням усіх ланок школи з пріоритетним значенням початкової художньої освіти; поширення міждисциплінарних зв'язків у межах не тільки художньо-естетичного та спорідненого гуманітарного циклів, а й з іншими, так би мовити, віддаленими предметами; використання мистецтва і як засобу розвитку спеціальних художніх здібностей і мислення, і як універсального способу стимулювання творчого потенціалу особистості, що безпосередньо дає підстави стверджувати про підсилення художньо-естетичної складової у підготовці педагогів.

Аналіз педагогічної теорії дає підстави констатувати, що естетична культура є діалектичною, зорієнтованою на таке розуміння співвідношення індивідуального й соціального, коли особистісне начало в людині усвідомлюється на рівні універсальної культури, а загальнолюдські цінності набувають глибокого особистісного змісту, тому тільки культурна особистість може стати носієм естетичної культури. А це висуває нові вимоги до навчально-виховної роботи по формуванню естетичної культури особистості, зміст якої полягає у створенні сприятливих умов для культурного розвитку кожного члена суспільства, а також у можливості безпосередньо життєвої реалізації системи цінностей, їх втілення в самому бутті. Саме турбота про природність протікання культурного процесу (а значить, і про встановлення природніх зв'язків у самому бутті) може забезпечити розширення простору, по-справжньому сприятливого для розвитку творчої, вільної індивідуальності.

Нами також з'ясовано, що найважливішим компонентом змісту естетичної культури особистості є естетична діяльність, спрямована на: організацію естетики середовища, у якому живе, вчиться, працює, відпочиває людина, та естетики її поведінки; розвиток творчих здібностей, уяви, образного мислення, фантазії особистості в галузі музики, образотворчого мистецтва, літератури, театральних занять; пропаганду мистецтва, художньо-естетичних ідеалів (концертна, лекторська діяльність та ін.); самоосвіту та самовиховання з метою духовно-естетичного збагачення особистості та ін.; практичну реалізацію художніх задумів у вигляді виконання різних творчих робіт тощо.

Отже, завданням естетичного виховання є формування здібностей до естетичного сприймання, до естетичного оцінювання, до художньо-естетичної діяльності (творчості). Саме рівень розвитку цих здібностей і дає певну якість естетичного ставлення до світу – естетичну культуру особистості. Відтак, естетична культура, характеризуючись різною спрямованістю, концентруючи в собі основні, визначальні орієнтири творчої діяльності, детермінує в загальних рисах розгортання інтелектуально-духовних процесів.

Однак на особистісне становлення сучасної людини, розвиток її духовності впливає не лише культура. Серед процесів, які здійснюють усе більший вплив на особистісний розвиток молоді, нами виділено процес інформатизації суспільного життя. Нові інформаційні технології починають все ширше використовуватися в якості суспільного продукту, який забезпечує інтенсифікацію всіх сфер економіки, прискорення науково-технічного прогресу, педагогічної науки, демократизацію суспільства. Тому виникає необхідність ретельного розгляду положень інформатизації освіти та її ролі в організації навчально-виховного процесу як школи так і вищого навчального закладу.

Розв'язання соціально-педагогічних проблем ефективного використання комп'ютерів у навчально-виховному процесі, формування комп'ютерної освіченості, розробки психологічних основ управління навчальною діяльністю здійснено у працях Б. Гершунського, Ю. Машбиць, В. Монахова та ін. Проблеми вдосконалення змісту і методики вивчення основ інформатики

досліджують А. Єршов, М. Жалдак, А. Кушніренко, М. Лапчик, Н. Морзе, Ю. Рамський, Г. Фролов та ін. Певний науковий потенціал зібрано також у галузі методики використання комп'ютерів у навчально-виховному процесі, яку досліджували Р. Вільямс, В. Гриценко, А. Довгялло, В. Каймін, Г. Клейман, К. Маклін, Є. Маргуліс, І. Підласий, Й. Рівкінд та ін.

Як стверджує професор О. Малафіїк, саме за допомогою комп'ютерних засобів розвивається творча уява людини, що є основою для її художньо-творчої діяльності [2]. Одним із шляхів розвитку творчої уяви є розвиток композиційної уяви і на цій основі – композиційного мислення. Як відомо, композиція – це побудова художнього твору, зумовлена його змістом і характером. Зрозуміло, що для того, щоб побудувати ту чи іншу композицію, потрібно мати певний «будівельний» матеріал, яким є образи пам'яті чи мислення. Але цим матеріалом можуть скористатися тільки ті, хто володіє досвідом творчої діяльності. Студенти, особливо першокурсники, такого досвіду ще не мають, тому їм потрібна допомога у виконанні цієї діяльності. Перш за все їм потрібно надати композиційний матеріал або в натуральній формі, що практично неможливо, або ж у формі різних моделей. Саме ці моделі й можуть бути пред'явлені за допомогою комп'ютера на заняттях із інформатики [2].

Аналіз робіт вітчизняних науковців дає змогу зробити висновок, що поєднання емоційної привабливості, властивої комп'ютерній грі, й аудіовізуальних, обчислювальних, інформаційних можливостей обчислювальної техніки несе в собі не лише великий дидактичний, але й виховний потенціал, який має бути реалізований у шкільній і вишівській навчальній практиці.

У працях Р. Вільямса, К. Макліна та інших науковців ґрунтовно досліджені різні сфери застосування комп'ютерів у школі та інших навчальних закладах: ігри, обробка текстів, створення педагогічних програмних продуктів; методика використання навчальних програм, які пропонують структурований матеріал (задають питання, приймають і аналізують відповіді, дають кваліфіковану й швидку оцінку, повідомляють додаткову інформацію для пояснення незрозумілих місць).

У процесі дослідження нами визначено переваги застосування комп'ютерів у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу. Так, серед переваг комп'ютера є його «витримка» і «спокій», «приязність» у ставленні до користувача. Комп'ютери можуть бути досить ефективно застосовані для посилення наочності у процесі використання навчальної інформації шляхом реалізації звукових, графічних та інших його можливостей. Оскільки наочно-образні компоненти мислення відіграють виключно важливу роль у ході навчальної діяльності, то їх застосування у процесі пояснення та обґрунтування багатьох теоретичних понять, виявляється надзвичайно ефективним. Комп'ютер може бути досить корисним під час розгляду математичних абстракцій (наприклад, поняття вектора), для пояснення такого роду навчального матеріалу студентам, які в силу свого образного мислення з чималими зусиллями засвоюють знання точних наук.

З аналізу соціально-педагогічної, психологічної та методичної літератури ми дійшли висновку, що використання комп'ютерної техніки на заняттях із метою формування художньо-естетичної культури студентів повинне задовольняти таким педагогічним вимогам:

- у процесі формування художньо-естетичної культури серед основних принципів навчання педагог особливу увагу має звернути на дотримання принципу зв'язку навчання з життям (використання аналогів сучасних систем обробки текстової, графічної, музичної інформації);

- вивчення інформаційних технологій студентами має проходити спочатку на інтуїтивно-практичному рівні, на основі змісту, близькому до життєвого досвіду студентів (ігри, кіно і т. і.), пізніше – художньо-образному (створення конкретних моделей, рисунків тощо) і нарешті – науково-прикладному (створення програм, рекламних проспектів, веб-сторінок і т. д.);

- оскільки студентській молоді властиві специфічні особливості її розвитку та становлення, тому викладач має досить чітко продумувати структуру заняття, його організацію, обґрунтування оцінки знань студентів, прогнозувати художньо-естетичні інтереси студентів і їх творчу продуктивну діяльність.

Висновки. Отже, інформаційну підготовку студентів у нашому дослідженні ми розглядаємо як процес формування в них системи знань про інформаційні технології, вмінь і навичок їх практичного використання, а також як засіб розвитку їхньої естетичної культури. У цьому контексті ми вважаємо за необхідне розширити перелік переваг комп'ютерного навчання, а саме: можливість моделювання процесів і явищ (особливо тоді, коли природний експеримент неможливий), програмування, проектування. Наприклад, значний ефект дає комп'ютерне моделювання динаміки екосистеми для формування розуміння складності природних взаємозв'язків і формування екологічної свідомості; а також – використання завдань на «занурення» студентів у певне соціально-культурне середовище чи виробничу ситуацію через діалогову взаємодію з моделями історичних, соціальних, культурних явищ чи виробничих процесів (навчально-імітаційні ігри, навчальні та ігрові середовища, творчі проекти тощо).

На наш погляд, майбутнім педагогам необхідно пропонувати не сукупність художньо-естетичних знань, а їх систему, і головний акцент при цьому повинен робитися на їх трансформацію в художньо-естетичні почуття, ідеали та в продуктивну творчу діяльність, зокрема, засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Список використаної літератури

1. Масол Л. М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх закладах / Людмила Масол // Педагогічна газета. – 2001. – №12. – С. 9.
2. Разумний В. А. Художественная педагогіка [Електронний ресурс] / В. А. Разумний. – Режим доступу: http://www.koob.ru/razumnii_vladimir_aleksandrovich/hud_ped. – Назва з екрану. Мова рос.
3. Малафіїк О. І. Деякі аспекти розвитку творчої уяви дітей шкільного віку за допомогою комп'ютерних засобів / О. І. Малафіїк // Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та вузі. – Вип. 3. – 2002. – С. 56.
4. Щербак О. І. Пріоритетні напрями підготовки педагогів професійного навчання з урахуванням перспектив навчання протягом всього життя // Педагог професійної школи : зб. наук. пр. / [редкол.: Н. Г. Ничкало (голова), І. А. Зязюн, О. І. Щербак (заст. голови). та ін.; упоряд.: Н. Г. Ничкало, О. І. Щербак]. – К. : Наук. світ, 2002. – Вип. 3. – С. 14–19.

Нина Гомеля

ФОРМИРОВАНИЕ ЭСТЕТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ СРЕДСТВАМИ ИНФОРМАЦИОННО- КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

В статье определяются важнейшие функции эстетической культуры личности, закономерности развития ее структурных компонентов. Отмечены направления оптимизации процесса формирования эстетической культуры будущих педагогов. Проанализированы условия формирования эстетической культуры в учебно-воспитательном процессе. Автор определяет элементы художественно-эстетической культуры, нацеленной на формирование духовности личности, развивающую культуротворческую доминанту школы в целом. Сделан акцент на роли сочетания эмоциональной привлекательности, присущей компьютерной игре, и аудиовизуальных, информационных возможностей вычислительной техники, имеющих možный потенциал для формирования эстетической культуры будущих педагогов. Данный процесс должен отвечать следующим требованиям: 1) связь обучения с жизнью; 2) изучение информационных технологий в определенной последовательности (интуитивно-практический уровень – художественно-образный – научно-практический); 3) учет художественно-эстетических интересов студентов как основы проектирования их творческой деятельности; 4) погружение будущих учителей в социокультурную среду или производственные ситуации посредством диалогического взаимодействия с компьютерными моделями исторических, социальных, культурных явлений (учебно-имитационные игры, учебные и игровые среды, творческие проекты, педагогические ситуации и т.д.); 5) преподаватель должен предлагать студентам не совокупность разрозненных художественно-эстетических знаний, а их систему посредством информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: эстетическая культура, структурные компоненты эстетической культуры, информационно-коммуникационные технологии, личность, будущий педагог.

Nina Gomelya

FORMATION OF AESTHETIC CULTURE OF THE FUTURE TEACHER MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

In the article the major functions of aesthetic culture of personality, conformities to law of development of its structural components are determined. Directions of optimization of process future teachers' aesthetic culture forming are marked. The terms of forming of aesthetic culture are analysed in an educational process.

The author determines the elements of artistic-aesthetic culture, aimed at forming of spirituality of personality, developing culture forming dominant of school on the whole. An accent is done on the role of combination of emotional attractiveness, inherent computer game, and audiovisual, informative possibilities of the computing engineering, having possible potential for forming of aesthetic culture of future teachers. This process must answer the followings requirements: 1) teaching connected with life; 2) a study of information technologies is in a certain sequence of intuitional and practical level – artistic-vivid – scientific and practical; 3) account of artistic-aesthetic interests of students as bases of planning of their creative activity; 4) immersion of future teachers in a socio-cultural environment or production situations by means of the dialogic co-operating with the computer models of the historical,

social, cultural phenomena (educational-imitation games, educational and playing environments, creative projects, pedagogical situations, etc.); 5) a teacher must offer to the students not aggregate of separate artistic-aesthetic knowledge, but their system by means of of informative-communication technologies.

Keywords: aesthetic culture, aesthetic structural components of culture, information and communication technology, identity, future teacher.

References

1. Masol L., M. (2001) *Kontsepsiia khudozhn'o-estetychnoho vykhovannia uchniv u zahal'noosvitnikh zakladakh* [Concept of art-aesthetic education of pupils in secondary schools]. In: *Pedahohichna hazeta* [Pedagogical newspaper], 12, p. 9 (in Ukrainian).
2. Razumnyj V. A. *Hudozhestvennaja pedagogika* [Art pedagogy] from: http://www.koob.ru/razumnii_vladimir_aleksandrovich/hud_ped.
3. Malafiiuk, O. I. (2002) *Deiaki aspekty rozvytku tvorchoi uiavy ditej shkil'noho viku za dopomohoiu komp'iuternykh zasobiv* [Some aspects of the creative imagination of school children using computer tools]. In: *Psykhologo-pedahohichni osnovy humanizatsii navchal'no-vykhovnoho protsesu v shkoli ta vuzi* [Psycho-pedagogical foundations of humanization of educational process at school and university], 3, p. 56 (in Ukrainian).
4. Shherbak, O.I. (2002). *Priorytetni naprjamy pidgotovky pedagogiv profesijnogo navchannja z urahuvannjam perspekty navchannja protjagom vs'ogo zhyttja* [Priority areas of training teachers of vocational training from the perspectives of lifelong learning]. In: *Pedagog profesijnoi' shkoly: zb. nauk. pr.* (redkol.: N. G. Nychkalo, I. A. Zjazjun, O. I. Shherbak; uporjad.: N. G. Nychkalo, O. I. Shherbak [Nychkalo, N. G., Zjazjun, I. A., Shherbak, O. I. (Eds.). Vocational school teacher], Vol. 3, Kyev, Nauk. Svit, pp. 14-19 (in Ukrainian).

Одержано 3.05.2015 р.